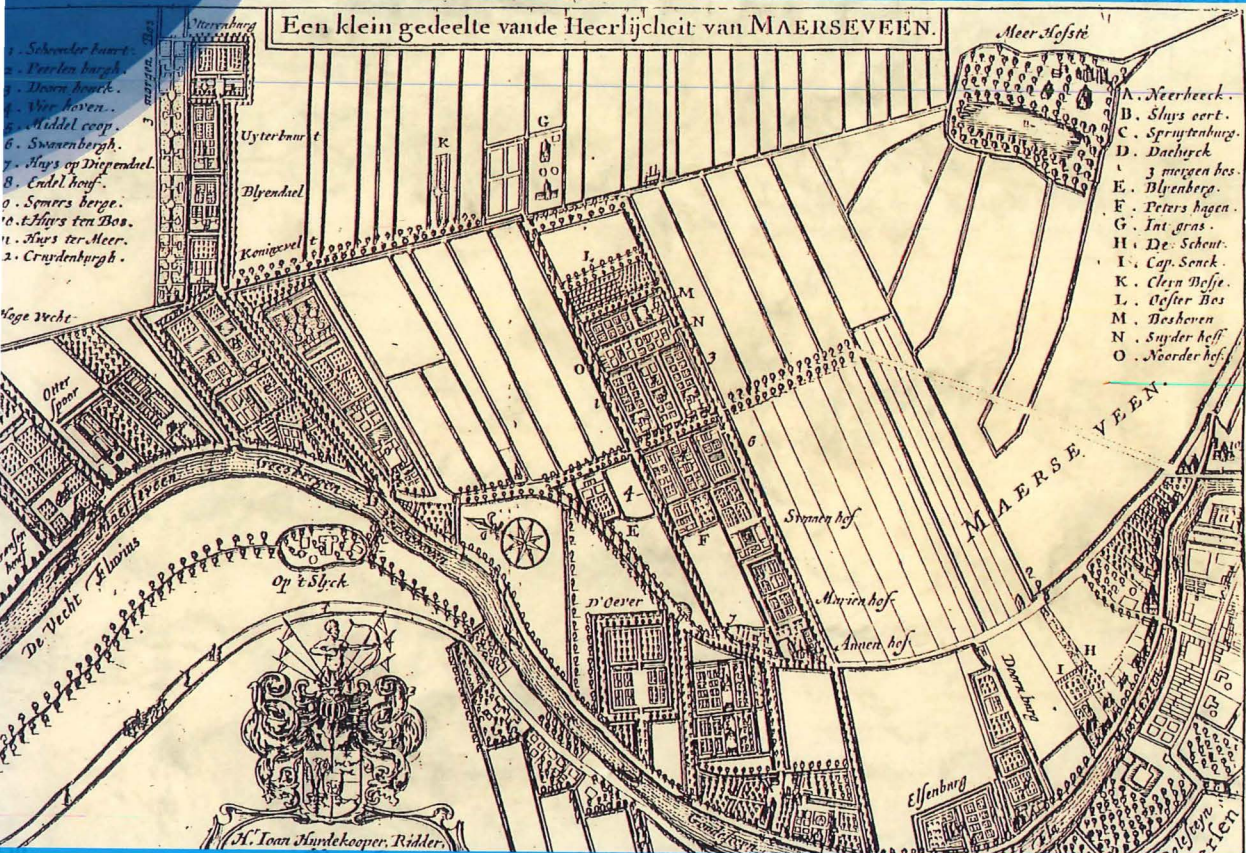

jaargang 41
nr. 3 - 2014

PERIODIEK

Historische Kring Maarssen

Met o.a.:

Een graanmaaldery

40 jaar Maarssenbroek

40 jaar Termeerbrug

40 jaar geleden Willem van Leusden overleden

Voor erkend scharreelvees

Slagerij
Dorresteyn
sinds 1882

Nassaustraart 4
Tel. 0346 - 561219
Maarssen

RADIO - T.V.
ELECTR. HUISHOUDELIJK
+ VOORDEEL + VAKMANSCHAP
+ KWIEKE SERVICE

radio en t.v. speciaalzaak

elektron
Nassaustraart 9-11,
3601 BA Maarssen
telefoon: 0346-562081

Lekker uitgerust opstaan, vitaal de dag
door, het leven lacht je toe.

Acupunctuur helpt hierbij,
het geeft energie, ontspanning,
rust en verlicht pijn.

ACUPUNCTUUR MAARSEN

Mariska Vet
Burgemeester van den Helmlaan 17
3604CD Maarssen
telefoon: 06-55572910
www.acupunctuurmaarssen.nl

VAN VREDENDAAL & ZN

aannemersbedrijf restauratiewerken

anno 1911

Harmonieweg 1 3603 BN Maarssen

info@vanvredendaalenzn.nl 0346 561356
www.vanvredendaalenzn.nl 06 12 961 465

Opgericht 11 september 1972, opgenomen in het verenigingsregister bij de Kamer van Koophandel en Fabrieken voor Utrecht en Omstreken onder nummer 301763120000.

Bestuur:

Sander Sniijders, voorzitter

Ria Tijhuis, secretaris, Postbus 90, 3600 AB

Maarssen, tel.: 0346.575222

Ronald van Tongeren, penningmeester

Tineke Barneveld, Hans van Bommel, Henk Blaauw, Bert

de Ruiters, Jan Simonis, Arie de Zwart

Leden van verdienste:

C.W.P. Bloemendaal (27-02-2003) drs. W. Smits (10-02-1994)

Ereleden:

Mevr. M.C. Hatzmann-Scheltema (23-02-2006),

B. de Ruiters (21-02-2002), J.H. Sagel (22-02-2001),

B. Visschedijk (26-02-2009), Mevr. G.M. Willekes-van

Putten (24-02-2000), Mevr. A. Wolters-Dekkers

(03-03-2011), A. de Zwart (03-03-2011)

H. Blaauw (06-03-2014)

Redactie:

Bert de Ruiters, Nic. Maesstraat 6, 3601 DR

Maarssen, tel.: 0346.563599, e-mail: bjruijters@ziggo.nl

(verkoop losse nummers) ISSN: 1384-0967

Ria Tijhuis, Bloemstede 434, 3608 VB Maarssen,

Tel.: 0346.575222, e-mail: riatiijhuis@hotmail.com

Nelleke Hendrikse, Eugène van Diepen

Lidmaatschap:

Het lidmaatschap kost € 14 per jaar. Opzeggen kan alleen

vóór het einde van het kalenderjaar. De lidmaatschapsbij-

drage dient te worden voldaan d.m.v. de acceptgirokaart

(maart/april). Voor meer informatie en aanmelden als lid

van de Kring kunt u contact opnemen met Ronald van

Tongeren, Wilhelminaweg 1a, 3603 CR Maarssen, tel.:

0346.556696, e-mail: rtongere@ziggo.nl.

Eventuele stortingen op ons rekeningnummer

NL93INGB0002907376 t.n.v. penningmeester

Historische Kring Maarssen.

Werkgroep archief/bibliotheek:

Henk Blaauw, e-mail h.blaauw1@casema.nl en Nel van Haaf-

ten. Werkgroep archeologie: Henk Blaauw, Bloemstede 193,

3608 TB Maarssen, tel.: 0346.562425. Website H.K.M.:

www.historischekringmaarssen.nl, E-mailadres H.K.M.:

bestuur@historischekringmaarssen.nl

Vormgeving en productie: Topic Creatieve

Communicatie, Wierden

Colofon en Inhoud	75
-------------------------	----

Van de redactie en Kringnieuws	76
--------------------------------------	----

Rectificatie artikel "Een zware storm"	77
--	----

De oprichting van een graanmaalterij in 1911	78
--	----

De Kaatsbaan, deel 24	84
-----------------------------	----

Maarssenbroek, deel 7	86
-----------------------------	----

Willem van Leusden, 40 jaar geleden overleden	89
---	----

Uit het fotoarchief van Jan J. van Dijk, deel 14	92
--	----

Rouwborde in de Hervormde kerk van Maarssen, deel 9 ..	97
--	----

Belgische vluchtelingen in de Eerste Wereldoorlog	99
--	----

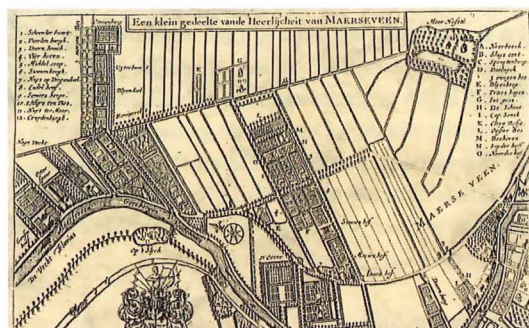
In en om Tienhoven, deel 6	101
----------------------------------	-----

Uit de oude schoenendoos, deel 59	103
---	-----

OP DE COVER

PERIODIEK

Een kaart uit 1660 van "Een klein gedeelte van de Heerlijckheit van MAERSEVEEN"

Van de redactie

Het overnemen van artikelen zonder toestemming van de redactie is verboden. De inhoud van de artikelen is voor verantwoording van de auteur. U kunt kopij voor het volgende nummer inleveren vóór 1 oktober 2014.

Kringnieuws

Informatieborden

Het in de afgelopen winter vernielde bord bij het hek van Doornburgh is half juni vervangen door een geheel nieuw exemplaar. Een actie van Hans van Bommel.

Verder zijn in de afgelopen weken drie borden (zoals steeds vervaardigd door de firma Gijtenbeek in Utrecht) geplaatst op de volgende locaties:

- a. Aan de Vecht bij Cromwijck,
- b. Op de Oostkanaaldijk ongeveer halverwege tussen de Stationsweg en de Zijlweg dichtbij de plaats van het vroegere kasteel Snaafburg. De tekening op het bord is digitaal verzorgd door de heer Arjen Mook,
- c. Een wandbord in Op Buuren, ongeveer op de plaats waar vroeger de korenmolen van De Ridder stond.

Excursie

Op 24 mei werd een zeer geslaagd bezoek aan Den Haag gebracht. Omstreeks 10.00 uur was de bus in het centrum van de stad bij restaurant Dudok. Daar werd koffie met een groot stuk gebak geserveerd. Daarna begonnen de rondleidingen. Het gezelschap werd daartoe verdeeld in 2 groepen. In de morgen bezocht groep 1 de Ridderzaal en de Tweede Kamer, groep 2 maakte een stadswandeling door het interessante centrum. 's Middags werd gewisseld. In de middagpauze kon op eigen gelegenheid nog van allerlei bekeken of bezocht worden. Dankzij de grondige voorbereiding van Tineke Barneveld en Ria Tijhuis en door de leiding van twee buitengewoon goede gidsen werd het geheel een groot succes. We kijken alweer uit naar de excursie van 2015.

Programma 2014 -2015

Op **donderdag 2 oktober** is er een lezing over de bouwgeschiedenis van de Domtoren van Utrecht.

Deze wordt verzorgd door René de Kam, één van de auteurs van het onlangs verschenen boek over de toren. De lezing wordt gehouden in De Open Hof.

Op **dinsdag 28 oktober** is er een herhaling van de tweede kanaallezing door Hans van Bommel met digitale ondersteuning van Bert de Ruiter. Onderwerp: het Amsterdam-Rijnkanaal en de aanliggende industrie. Deze lezing vindt plaats in verzorgingshuis Merenhoef.

Op **donderdag 27 november** is er een lezing over tuinen en parken bij Buitenplaatsen in de Vechtstreek door Henny v.d. Wild. Deze lezing wordt gehouden in De Open Hof.

Op **donderdag 15 januari** is er een lezing over het laatste halfjaar van de Tweede Wereldoorlog en de Bevrijding. Deze wordt gegeven door Ad van Liempt, onder meer schrijver van de boeken "Na de bevrijding" en het spannende "De Drogist" over het verzet in de periode 1940/45. Deze lezing wordt gehouden in De Open Hof.

Op **donderdag 5 maart** is de jaarvergadering. Na de pauze een lezing van Cees Bloemendaal over een Maarssens onderwerp. Deze lezing wordt gehouden in De Open Hof.

Op **donderdag 16 april** is er een filmavond over Maarssen verzorgd door Bert de Ruiter. Deze avond wordt gehouden in partycentrum 't Zand. Aanvang van bovenstaande avonden is 20.00 uur.

Open Monumentendag 13 september

Het thema dit jaar is "Op Reis". Binnen de gemeente Stichtse Vecht heeft een gezamenlijk overleg door de drie kernen, Loenen, Breukelen en Maarssen plaatsgevonden. Iedere kern maakt een eigen programma. Het volledige programma wordt vroegtijdig via de media en folders bekend gemaakt. De gezamenlijke afsluiting is in Oud-Zuilen, bij het Slot, waar de jaarlijks te behalen Bronzen Troffel voor een bijzondere restauratie zal worden uitgereikt.

Schenken

Vijf grote mappen, gegevens met betrekking tot de bouw van Maarssenbroek, de Rientjes-Mavo en de Bowlingsport, geschonken door de heer John Hanepen. Van de heer Van Es ontvingen we een

akte van de gronden aan de Diependaalsedijk in vroegere tijden. De heer Van Wees schonk ons het notulenboek uit de beginperiode van de rooms-katholieke bibliotheek.

Alle schenkers weer hartelijk dank.

Nieuwe Website

Niet alleen dit blad heeft een nieuw uiterlijk gekregen, ook de website van onze Kring is vernieuwd. Bezoek ons op: www.historischekringmaarssen.nl U vindt er informatie over de vereniging, namen en (mail)adressen voor contact met de Kring, de komende activiteiten, de geschiedenis van Maarssen

en de vele monumenten, waaronder de buitenhuizen. Er is ook informatie te vinden over de boeken en andere publicaties van de Kring die te koop zijn, over schenkingen aan de Kring van historisch materiaal, en vele adressen van websites die interessant zijn voor historisch geïnteresseerden.

Heeft u vragen over het kunnen raadplegen van de bibliotheek, het archief en het fotomateriaal van de Kring: bekijk eerst de website. Voor het laatste nieuws betreffende de activiteiten van de Kring kunt u de openingspagina en de rubriek Agenda raadplegen.

Rectificatie

Door: Arie de Zwart

De heer Kor Buist reageert op de inhoud van een noot bij het stukje in het vorige periodiek "Zware storm in 1935". Daar staat onder meer: "de heer Scheuer was de eerste die in Maarssen over telefoon beschikte". Hij schrijft: "Als men er vanuit gaat dat de volgorde van aansluiting uit de nummers is af te leiden, klopt dit niet. De heer A.A. Verkleij, Stalhouder en Sleeper, had telefoonnummer 1. Het Telegraafkantoor had geen nummer. Je maakte immers verbinding met de telegrafiste door aan de slinger van de telefoon te draaien".

Dank voor zijn reactie. Hij heeft gelijk. Kor Buist gebruikte de telefoonlijst van 1917. Ik ben op grond van een oudere lijst, die van januari 1915, op het verkeerde been gezet, omdat daar nummer 1 ontbreekt en in de alfabetische volgorde van de lijst het Rijkstelegraafkantoor juist vooraf gaat aan nummer 2 van de heer J.B. Scheuer.

In de kop van de lijst staat Rijkstelefoonkantoor en dat was gevestigd in het gebouw van het Post- en telegraafkantoor. Om doorverbonden te worden, belde men met de telefoniste van het telefoonkantoor, ook wel telefooncentrale genoemd. Door ruimtegebrek is dat nu niet mogelijk, maar het lijkt me wel aardig om zowel de lijst van 1915 als die van 1917 te plaatsen in een volgend periodiek, met enige toelichting en wat vragen. ●

De oprichting van een 'graanmaalderij' in 1911 Deel 1

.....
Door: Jan Simonis

Vooraf

Enkele jaren geleden kwam onze Kring in het bezit van het archief van 'De Coöperatieve Landbouwvereniging (CLV) Maarssen'. Het was een geschenk van de heer S. Komdeur, oud-directeur van genoemde coöperatie. Onlangs is de inventarisatie van dit omvangrijke archief, lopend van 1911 tot 1980, afgesloten. Het is daardoor mogelijk geworden in een aantal artikelen verslag te doen van het ontstaan en de ontwikkeling van deze dorpscoöperatie. In dit eerste artikel schenken wij aandacht aan de (achtergronden van de) oprichting van de 'CLV Maarssen'.

Crisis in de landbouw

In het laatste kwart van de 19e eeuw deed zich in Nederland een ernstige landbouwcrisis voor, die leidde tot verarming van het platteland. Het was in eerste instantie een akkerbouwcrisis, maar deze manifesteerde zich al spoedig ook in de veehouderij. Er was sprake van een groot gebrek aan bedrijfskapitaal en van een sterke (financiële) afhankelijkheid van de boeren van leveranciers en handelaren. Deze afhankelijkheid was ook een gevolg van de structurele verandering in de grondstoffenvoorziening binnen de landbouw: een overgang van stalmest naar kunstmest en van gras en grasproducten (hooi) als veevoer naar o.a. maïs en lijnkoeken. Dit waren producten waarvan de kwaliteit door de boeren zelf moeilijk te controleren was. Een door de regering ingestelde Staatscommissie die onderzoek deed naar de toestand in de landbouw, concludeerde in 1886 dat er sprake was van woekerrentes, van gedwongen winkelen en van een stelsel waarbij de boer zijn producten tegen een te lage prijs moest verkopen en te veel moest betalen voor zijn bedrijfsbenodigdheden. Bovendien waren de producten

die hem geleverd werden vaak van inferieure kwaliteit. De knoeierijen beperkten zich niet tot de veevoerders, ook met meststoffen en zaaizaden werd grootscheeps gefraudeerd. De Staatscommissie was echter ook van mening dat een gebrek aan kennis, opleiding en organisatie bij de boeren een belangrijke oorzaak was van de slechte toestand waarin de landbouw verkeerde.

Bestelverenigingen

De eerste reacties vanuit de boerenstand op deze wantoestanden ontstonden in Zeeland. Daar werden door boeren zogenoemde bestelverenigingen opgericht, die tot doel hadden gezamenlijk meststoffen, zaaizaden en veevoer aan te kopen. Handelaren konden zich voor de leverantie inschrijven en de laagste inschrijver kreeg de bestelling. De gezamenlijke aankoop was financieel gunstig, omdat men geen kantoor, geen personeel, geen geld, geen magazijn en nauwelijks een administratie nodig had.¹ Deze succesvolle voorloper van de coöperatie werd nagevolgd in andere provincies en langzamerhand werden vanaf 1900 honderden verenigingen opgericht met meer omvattende vormen van samenwerking, volwaardige coöperaties, gericht op aankoop, krediet, afzet en verwerking met als doel scherpe inkooprijzen en goede kwaliteit van producten.

Het waren bewonderenswaardige initiatieven want zij kwamen, zoals uit het voorgaande blijkt, tot stand onder moeilijke omstandigheden en zij vereisten het nodige aan kapitaal, kennis en vaardigheden bij de boerenstand. Bewonderenswaardig ook omdat alles geschiedde zonder bezoldiging, veel tijd kostte en men grote financiële risico's voor lief nam. Er waren nogal wat coöperaties die sneuvelde, ook vanwege gebrek aan ervaring van de initiatiefnemers.

Het Voorlopig Bestuur der te Stichten
Graanmaaldery te Maarssen, bestaande uit de
navolgende heeren: J. Verweij Dzn. voorzitter, Anth. Kemp, Secretaris,
J. Verweij Azn, J. van Soest, J. van Doorn, en A. Breij, alle leden
van de Boerenbond, alhier, komen tot U medeleden der
bovengenoemde bond, om Uwe medewerking te vragen
en aandeel te willen nemen, tegen rentevergoeding van 4 1/2 pr
ten honderd, tot het daarstellen en instandhouding der te
Stichten Graanmaaldery te Maarssen.
Niet twijfelende aan Uwe medewerking, om tot dit goede
doel te geraken voor alle leden van de Boerenbond alhier.
Verzoeken wij Uwe namen te wille inschrijven, met de
grootte der door U te nemen aandelen, waarna
het Bestuur, bij genoegzame deelneming, zal overgaen
tot volbrengen van dit gewenschte en nuttige werk.
Voor alle leden van de Boerenbond, alhier

<u>Namen</u>	<u>aandeel</u>
1. A. Verweij Dzn.	500 x
2. A. Kemp	500 x
3. A. Breij	200 500 x
4. Graaphoud	1000 - x
5. J. Verweij Azn	500 x
6. J. van Soest	500
7. J. van Doorn	1000.
8. W. van Kats	400
9. W. Schepmaker	500
10. B. J. Looftinck	500
11. G. Verweij	100
12. D. Bos	200
13. P. Vindrig	300
14. G. Vindrig	500
15. J. Verweij	600 700.
16. C. Nijthuis	250 300
17.	
18.	

Oproep om lid/
aandeelhouder te
worden van de te
stichten Graanmaaldery.

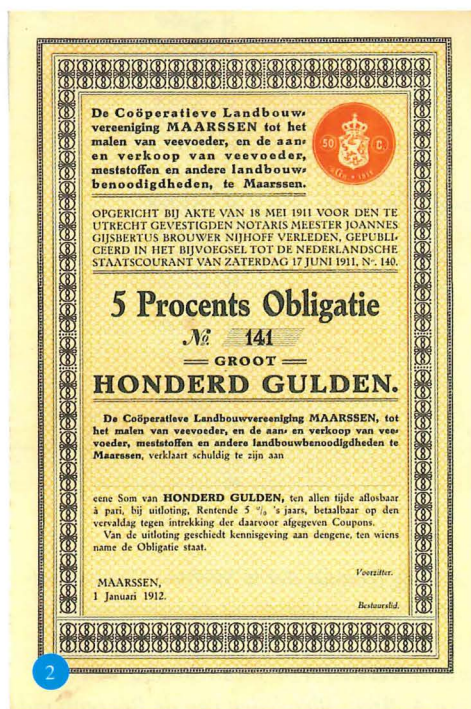
De oprichting van de CLV Maarssen

In mei 1911 werd in Maarssen een dorpscoöperatie opgericht onder de naam 'De Coöperatieve Landbouwvereniging Maarssen tot het malen van veevoerders en den aan- en verkoop van veevoeder, meststoffen en andere landbouwbenodigdheden'.² In de voorgaande maanden had onder de boeren die lid waren van de lokale 'Boerenbond' een oproep gecirculeerd om een initiatief te steunen tot oprichting van een 'Graanmaaldery' in Maarssen. Men werd gevraagd zich in te schrijven als lid of als lid-aandeelhouder. Zie afbeelding 1. De oproep om lid-aandeelhouder te worden, luidde als volgt:

Het Voorlopig Bestuur der te Stichten Graanmaaldery te Maarssen bestaande uit de navolgende heeren A. Verweij Dzn, voorzitter, Anth. Kemp, Secretaris, A. Verweij Azn, J. van Soest, J. van Doorn, en A. Breij, allen leden van de Boerenbond alhier, komen tot U medeleden der bovengenoemde bond om Uwe medewerking te vragen en aandeel te willen nemen tegen rentevergoeding van 4 1/2 pr ten honderd tot het daarstellen en instandhouding der te stichten Graanmaaldery te Maarssen. Niet twijfelende aan uwe medewerking om tot dit goede doel te geraken voor alle leden van de Boerenbond alhier, verzoeken wij Uwe namen te

wille inschrijven met de groote der door U te nemen aandeelen, waarna het Bestuur bij genoegzame deelneming zal overgaan tot volbrengen van dit gewenschte en nuttige werk voor alle leden van de Boerenbond alhier.

De oproep resulteerde in een ledenlijst met 34 namen van boeren, van wie er 20 ook aandeelhouder wilden worden door deelname aan de aangekondigde obligatielening. Zij brachten een kapitaal bijeen van f 10.100,- (nu ruim f 230.000,- of € 104.432,-) bedoeld als stichtingskapitaal voor de coöperatie, c.q. de graanmaalterij. De grootste inschrijvers waren J. van Doorn en L. Raaphorst die ieder voor f 1000,- intekenden, de anderen namen deel voor bedragen uiteenlopend van f 200,- tot f 500,-. Zie afbeelding 2.

Obligatie van de CLV Maarssen.

Kennelijk was dit voor het bestuur een 'genoegzame deelneming', want van begin februari tot mei werd frequent vergaderd door een nieuw, ditmaal door de leden gekozen, bestuur om de oprichting van de graanmaalterij voor te bereiden. Dat ging in het begin stroef, want zowel de vergadering

van 23 februari als van 2 maart moest wegens de geringe opkomst van de bestuursleden afgelast worden. Maar op de vergadering van 7 maart waren alle bestuursleden aanwezig en werden de functies in het bestuur verdeeld: J. van Doorn werd de nieuwe voorzitter.

Op 18 mei 1911 's avonds om half acht kon uiteindelijk, zoals in de notulen te lezen valt, een *Algemeene Vergadering gehouden (worden) met de leden en aandeelhouders der te Stichten Graanmaalterij in het Heerenlogement bij de Heer Heinsius te Maarssen*. Zie afbeelding 3.

Heerenlogement van de heer Heinsius, hoek Breedstraat en Schippersgracht.

Op de agenda stond het betekenen der akte voor de op te richten maalterij, waarvoor door het voorlopige bestuur was uitgenodigd notaris J.G. Brouwer Nijhoff uit Utrecht. Op deze oprichtingsvergadering bleken 18 leden aanwezig te zijn. Zij tekenden de notariële akte van oprichting. Het waren:

1. **Joost van Doorn**, veehouder. Hij woonde op de boerderij aan de Heuvellaan 6 te Oud-Maarsseveen. De boerderij bestaat nog, maar heeft geen naam.
2. **Lambertus Raaphorst**, zonder beroep. Hij woonde in Maarssen, waar precies is niet

bekend. Lambertus Raaphorst was een broer van Gerrigje Raaphorst, die gehuwd was met de veehouder Arie Verweij van de boerderij 'Meerhofstede' (zie verder).

3. **Aart Verweij Dirkszoon**, veehouder. Hij woonde op de boerderij 'Elsenburg' aan de Klokjeslaan 2 te Maarssen. Deze boerderij is thans omgebouwd tot twee woningen.
4. **Albertus Breijl**, veehouder. Hij woonde op boerderij 'Welgelegen' aan de Maarssenbroeksedijk 29 te Maarssenbroek. Deze boerderij is verdwenen.
5. **Arie Verweij Arieszoon**, veehouder. Hij woonde op de nog bestaande boerderij 'Meerhofstede' aan de Europalaan te Maarssen.
6. **Johannes van Soest**, veehouder. Hij woonde op boerderij 'Overpost' aan de Maarssenbroeksedijk 19 te Maarssenbroek. Deze boerderij is verdwenen.
7. **Martinus Marcus van Kats**, veehouder. Hij woonde op boerderij 'Spoorzigt' aan de Maarssenbroeksedijk 55 te Maarssenbroek. Deze boerderij is verdwenen.
8. **Willem Schoenmaker**, veehouder. Hij woonde op boerderij 'De Hooge Maate' aan de Westkanaaldijk te Maarssen. Deze boerderij is verdwenen.
9. **Gerardus Breijl**, veehouder. Hij woonde op boerderij 'Voorpost' aan de Maarssenbroeksedijk 37 te Maarssenbroek. Deze boerderij is verdwenen.
10. **Theodorus Bos**, veehouder. Hij woonde op boerderij 'Bene Contentus' aan de Maarssenbroeksedijk 35 te Maarssenbroek. Deze boerderij is verdwenen.
11. **Petrus Vendrig**, veehouder. Hij was een broer van Gerardus Vendrig en woonde waarschijnlijk op boerderij 'Mercuriushoeve' aan de Oostkanaaldijk 9, Maarssen.
12. **Gerardus Vendrig**, veehouder, woonde op boerderij 'Mercuriushoeve' aan de Oostkanaaldijk 9, Maarssen. Deze boerderij bestaat nog en staat te koop.
13. **Jacobus Josephus Vernooij**, veehouder. Hij woonde op een boerderij aan de Woerdenseweg te Breukelen.
14. **Gerardus van Dommelen**, smid en veehouder, woonde in Zuilen. Hij was smid aan de Straatweg bij de ACF. Waarschijnlijk was hij ook een kleine veehouder. Geen boerderij.

15. **Johannes Egbertus van den Broek**, veehouder.

Hij woonde op boerderij 'De Kijk-werf' aan Oostwaard 1a (aan de Vecht) bij de molens te Oud-Zuilen. Deze boerderij bestaat nog.

16. **Willem Gerardus van Oosterom**, veehouder.

Hij woonde op boerderij 'Vrede Rust' aan de Maarsseveensevaart 17 te Oud-Maarsseveen. Deze boerderij bestaat nog.

17. **Pieter van de Geer**, veehouder. Hij woonde op een boerderij aan het Speltlaantje, later de Alb. Cuypstraat. De boerderij stond op de plaats waar nu Garage Lugtenburg gevestigd is.

18. **Cornelis Versteeg**, veehouder. Hij woonde op boerderij 'Zwanenburg' aan de Klokjeslaan, Maarssen. Deze boerderij bestaat nog.³

Op deze vergadering werd ook het definitieve bestuur gekozen bestaande uit 5 personen: J. van Doorn, A. Verweij Azn, A. Verweij Dzn, J.J. Vernooij, M.M. van Kats. De lijst van 18 oprichters laat zien dat het hier een veehouderscoöperatie betrof. Het in de statuten genoemde doel van de vereniging werd dan ook als volgt omschreven: *Het doel der vereeniging is, voor de leden tegen matig maalloon veevoeder te malen, hun zoo goedkoop mogelijk veevoeder, meststoffen en andere landbouwbenodigdheden te verschaffen, alsmede de goede hoedanigheid van een en ander zoveel mogelijk te waarborgen.* Wij zien hier de twee doelstellingen terugkomen die wij bij de algemene beschrijving van het ontstaan van het coöperatiewezen al tegenkwamen: het gaat niet alleen om zo laag mogelijke prijzen, maar ook om een goede kwaliteit van de producten.

Verplichtingen van de leden

Het lidmaatschap van de vereniging was geen vrijblijvende zaak: de statuten bepaalden dat de leden verplicht waren hun benodigde veevoeder bij de coöperatie aan te kopen. Op het niet nakomen van deze verplichting stond een boete van f 100,-, nu ruim € 1000,-. Een belangrijke reden voor deze verplichting was ongetwijfeld de in de praktijk nogal eens voorkomende 'ontrouw' van leden t.a.v. hun coöperatie. Die ontrouw had vaak te maken met de financiële positie van de boer. Niet in staat zijnde goederen bij vooruitbetaling te voldoen, zoals veel coöperaties eisten, ging men stiekem ergens anders inkopen doen, omdat men niet wilde dat collega-

boeren binnen de eigen coöperatie hierover iets te weten zouden komen.

Ook in de regeling van de aansprakelijkheid speelde de financiële positie een rol. Boeren hebben hun geld in hun bedrijven gestoken en hebben (veelal) geen middelen vrij om bij te dragen aan het bedrijfskapitaal van hun coöperatie. Wat zij wel konden doen is zekerheid bieden aan schuldeisers door met hun bezittingen borg te staan voor betaling van eventuele schulden van de coöperatie. Bij de CLV Maarssen zien wij inderdaad dat de leden tegenover de schuldeisers der vereniging hoofdelijk aansprakelijk waren. Dat betekende dat ieder afzonderlijk lid gedwongen kon worden de volledige schuld te betalen, ook al waren de anderen medeaansprakelijk. Bij het aangaan van bankleningen zien we zelfs dat de boerenleen-

*De heer Verweij Azn. zeide, na een
weinig stilte 'Daar zitten wij nu'. De
Directeur antwoordde 'Wat te doen'.*

bank extra zekerheid eiste door de bestuursleden persoonlijk borg te laten staan voor terugbetaling van de lening. Zo blijkt uit de ondertekening van een schuldbekentenis voor een lening van f 16.400,- (nu: f 373.687,- of € 169.572,-) van de lokale boerenleenbank in Maarssen aan de coöperatie, dat de leden van het bestuur persoonlijk borg stonden voor het gehele bedrag van de lening. Natuurlijk konden de leden van het bestuur dit uiteindelijk weer verhalen op de leden, maar toch....

Het voordeel van de hoofdelijk onbeperkte aansprakelijkheid was dat deze de kredietwaardigheid van de coöperatie aanzienlijk verhoogde, maar het nadeel dat veel boeren daardoor huiverig waren om toe te treden tot de coöperatie. Misschien dat daarom sommige boeren die zich aangemeld hadden als lid van de CLV, weigerden een handtekening te zetten in het officiële ledenregister. Hun namen zijn, onder vermelding van de weigering, in het register doorgestreept.

De positie van de secretaris-boekhouder

Hoe strikt de financiële aspecten van de coöperatieve samenwerking geregeld waren, moge ook blijken uit de regeling van de (bijzondere) positie van de se-

cretaris-boekhouder. Hij hoefde geen lid te zijn van de vereniging, mocht geen lid zijn van het bestuur of van de Raad van Commissarissen, werd benoemd door de Algemene ledenvergadering voor onbepaalde tijd en kon bezoldigd worden. Waarschijnlijk op grond van deze bijzondere positie en gezien zijn verantwoordelijkheden, was de secretaris-boekhouder volgens de statuten verplicht een persoonlijke of zakelijke zekerheid te stellen alvorens zijn functie te aanvaarden. Het bedrag van de zekerheid werd bepaald door het bestuur. Hoe dat er in de praktijk uitzag, blijkt uit de notulen van de Algemene vergadering van 5 oktober 1911. Op de agenda stond het onderwerp 'Vaststelling Borgtocht van de Secretaris enz.'. De voorzitter vertelde de leden dat hij met de beoogde secretaris-boekhouder had gesproken en dat deze bereid was vier huizen in de Raadhuisstraat die zijn eigendom waren als borgtocht in te brengen. Op verzoek van de voorzitter waren deze huizen getaxeerd en zij bleken f 8000,- waard te zijn. In antwoord op een opmerking van een lid dat zo'n grote borgtocht hem veel te hoog toescheen, antwoordde het bestuurslid Verweij Dzn ... *dat eene Borgtocht als deze, minder hinderlijk zou wezen, als een die te min in waarde was....* De vergadering nam daarop met algemene stemmen het bestuursvoorstel over. Over het volgende punt, het salaris en de datum van benoeming van de secretaris, had de voorzitter, in de notulen overigens aangeduid als 'Directeur', kennelijk geen vooroverleg met betrokkene gehad, want de volgende scène speelde zich af:

De secretaris werd verzocht de vergadering even te verlaten en bij terugkomst werd hem het besluit betreffende zijn salariëring voorgelegd: *...een Salaris groot f 200,- 's jaars, ingaande met het in werking brengen der maalstenen,....* De directeur vroeg daarop of de secretaris daarmee kon instemmen, waarop de secretaris *antwoordde ...dat hij bedankte voor de eer om voor een Salaris van f 200, - die betrekking te aanvaarden, op grond van de gewichtige werkzaamheden daaraan verbonden. De vergadering was van oordeel dat hij het er wel voor doen kon. De Secretaris gaf te kennen dat in een vorige vergadering was bepaald dat het Salaris zou ingaan bij de aankoop van grond of terrein wat met één Augustus was geschied, dus (hij) zoo doende dan al vijf maanden de werkzaamheden zou hebben verricht zonder Salaris, waarna het*

besluit bij de Secr.bh. vaststond te bedanken voor deze benoeming en de boeken toesloot. De heer Verweij Azn. zeide, na een weinig stilte 'Daar zitten wij nu'. De Directeur antwoordde 'Wat te doen'. Zijne Edele vroeg wat de gedachten waren van de bh. om tot bemiddeling te geraken, wat die dan zou wenschen, waarop de boekhouder antwoordde te verlangen in de eerste plaats f 250, - Salaris vast te stellen en in de tweede plaats het daarvan inwerking treden van één Augustus jl. volgens de bepaling van de Notulen van de gehouden algemeene vergadering van 1 Junij jl.

De secretaris kreeg zijn zin.

Mede gezien zijn verantwoordelijkheden, de omvang van zijn werkzaamheden en de zware borgstelling lijkt het bod van het bestuur inderdaad karig want de geboden 200 gulden salaris per jaar, heeft nu een koopkracht van ongeveer f 4557, - of € 2068,-. Ter vergelijking: later dat jaar werd het besluit genomen een maalknecht of molenaar te benoemen voor de graanmaaldery ...waarbij een Salaris werd vastgesteld van f 9,50 per week en een vrije woning beschikbaar (werd gesteld) met toezegging van verhooging na gebleken bekwaamheid, aldus de notulen van 28 december. Dat is een aanzienlijk riantere salarisregeling. Tot molenaar werd benoemd de heer C. Gielen ...in gelijke betrekking werkzaam in 'de Concurrent'. De 'Stoomoliekoeken- en meelfabriek de Concurrent' was rond 1900 opgericht en lag op hetzelfde terrein tussen de Vecht en de Amsterdamse Straatweg waar de Graanmaaldery zich zou vestigen. In een volgend artikel komen wij terug op 'de Concurrent' en dit vestigingsterrein.

Belang en inbreng in het bestuur

De leden waren dus volledig voor de financiële verplichtingen van de coöperatie aansprakelijk, maar de beslissingen werden ook door de leden zelf genomen, zeker in de beginperiode. Samenwerking binnen coöperatieverband was een vorm van zelfbestuur, van meebeslissen over belangrijke zaken samen met collega's. De coöperatie was echter geen democratie: sommige leden waren 'meer gelijk' dan andere leden. Het stemrecht was namelijk gekoppeld aan het volume van de afname door de leden. Artikel 37 van de Statuten van de CLV Maarssen luidde: *Elk lid brengt een stemmenaantal uit naar verhouding van zijne afname over het laatst verlopen dienstjaar, in*

dezer voege, dat ieder afnemer van eene hoeveelheid goederen van vijf en twintig hectoliter of minder recht heeft op ééne stem, ieder afnemer van meer dan vijf en twintig hectoliter tot en met vijftig hectoliter op twee stemmen en zoo vervolgens. In het notulenboek van 1911 t/m 1936 staat op pagina 2 een overzicht van het aantal stemmen dat elk lid mocht uitbrengen in het jaar 1913: De 33 leden hebben samen 472 stemmen. Zie afbeelding 4. Het overzicht laat (indirect) ook zien wie de grootste boeren waren: G. Vendrig met 51 stemmen en als goede tweede A. Verweij Azn met 43 stemmen. Opvallend is wel dat deze 'weging van belangen' niet werd doorgevoerd in de regeling van de financiële aansprakelijkheid. ●

Form
Conc. Stemmen in de boeren van het jaar 1913 ²

<i>Stem</i>	<i>Stem</i>	<i>Stem</i>
15 J. de Lenn	12 G. J. Hendr.	
16 A. Verweij Azn.	10 G. van der Meer	
43 A. Verweij Azn.	8 J. de Lenn	
51 G. Vendrig	6 G. van der Meer	
16 M. de Kats	6 G. van der Meer	
12 B. J. de Lenn	6 G. van der Meer	
14 J. Hendr.	5 J. van der Meer	
1 J. Hendr.	5 J. van der Meer	
5 J. Hendr.	4 J. van der Meer	
5 J. Hendr.	3 B. J. de Lenn	
10 J. van der Meer	1 G. van der Meer	
11 W. de Lenn	14 J. de Lenn	
45 A. Verweij	12 J. de Lenn	
19 J. J. Verweij		
16 P. Hendr.		
19 W. G. van der Meer		
19 P. van der Meer		
14 G. Hendr.		
16 J. de Lenn		
4 J. de Lenn		
14 J. de Lenn		
14 J. de Lenn		
14 J. de Lenn		

472 Stemmen in geheel.

Noten

- II. de Boer (red.), Boer en Markt, Uitgave van Cebeco-Handelsraad ter gelegenheid van zijn 75-jarig bestaan. 1976, pp. 9 en 10.
 Voor de schets van de crisis en de bestelverenigingen is niet alleen gebruik gemaakt van dit boek, maar ook van D. Markusse, Een coöperatie van veehouders. Een uitgave van de CAVO Rijnstreek - Midland B.A., Woerden, 1986 en J.H. van Stuijvenberg, Het Centraal Bureau, Rotterdam, 1949.
 - De naam weerspiegelt de bovenbeschreven structurele wijziging in de grondstoffenvoorziening binnen de landbouw.
 - Met dank aan Henk Blaauw voor de nadere gegevens bij de namen. Zie ook het recente boek van H. Blaauw, Verdwenen en bestaande boerderijen in Maarssen en Oud-Zuilen, Maarssen 2014.
- En met dank aan Bert de Ruiter voor de hulp bij het zoeken en digitaliseren van de afbeeldingen bij dit artikel.

Door: Cees Bloemendaal

De smederij van Van Schoonhoven is het eerste wat de oudere Maarssenaars je vertellen als je het hebt over nummer 26 van de Kaatsbaan.

Al ruim 25 jaar is de smederij verdwenen, maar aan het front herken je nog de oude smederij.

250 jaar geleden, op 29 november 1764, bouwt Hendrik Wissink in de Kaatsbaan op de plaats van een paardenstal met schuurberg, een huis met een

Hoogtij was het in de dertiger jaren, toen er wel duizend paarden per jaar werden beslagen.

smidswinkel. Volgens een oude advertentie van 5 augustus 1768 wordt uit de hand te koop aangeboden "een rademakerswinkel met zijn toebehoren, staende en gelegen tot Maarssen op de Kaatsbaan". Het pand heeft een gedeeltelijke klokgevel en idem kroonlijst en was een passend voorbeeld van een dorpssmederij met aparte

ingang en travailles. Dit was een aparte hoefstal, waarin een paard beslagen kon worden.

Blijkbaar heeft Harmen Florijn op de advertentie gereageerd en het pand gekocht, want op 17 oktober 1783 verkoopt Harmen de huysinge met erf en smederij op de Kaatsbaan aan Jacobus van Brummen en Gijsje van Zeldenrijk. 35 jaar beheert Jacobus de smederij en doet hem in 1818 over aan de hoefsmid Jan Brands. De nieuwe eigenaar gaat er ook boven wonen.

In 1830 volgt Albert Brands zijn vader op als hoefsmid, maar wordt Jan L. Dollemans, ook wel Dolmans genoemd, een brouwer, de nieuwe eigenaar. Ook komt in dat jaar Gerrit Kuyl, een vischkooper hier bij inwonen.

Twee jaar later, in 1832, wordt Hendrik J. Simmer de nieuwe smid van deze smederij. Of de familie Brands spijt heeft gekregen van de verkoop is niet bekend, maar wel staat in de boeken dat Albert Brands in 1840 weer de nieuwe smid wordt. Na tien jaar, in november 1850, komt er echter een einde aan de Brands periode en wordt Hendrik van Hengstum hier smid. Van hem is niet veel bekend, maar wel dat hij na tien jaar, in 1860, Jacoba van Brummelen als inwonster in huis nam.

Dan komen er voor oudere Maarssenaars bekende familienamen naar voren. De eerste is die van Meulemeester, Peter Gerardus, die van 31 mei 1867 tot 1900 de smederij beheerd heeft. In de vorige aflevering kwam deze naam ook al voor i.v.m. het eigenaarschap van Kaatsbaan 24. Meulemeester had twee knechts in dienst n.l. Gerrit van Schoonhoven en Bertus van der Horst. Het pand was kennelijk groot genoeg, want in 1870 kwam de particulier Reinier Grobben er inwonen en twee jaar later, in 1872, de stal-knecht Jan Kwint. Na ruim 30 jaar ervaring in het

Hoef-, Rijtuig-, Huis- en Kachelsmederij.
G. J. van Schoonhoven.

Maarssen, 23 Februari 1912
KAATSBAAN 26

REKENING voor

Wegens gedane Werkzaamheden en Leverantien.

van G. J. VAN SCHOONHOVEN.

Februari		Rekening	Bedrag
5	Een nieuwe kachel, en gezet in kantoer. Maalderij.		11,70
	Een nieuwe pijp met ex, Elbow, sleutel, en ringetje, en draad.		1,95
	Een plaatje onder de kachel.		1,15
	Een naamplaat.		2,00
	Een slot gerepareerd, krak gerepareerd, af en aan gemaakt.		75
	<i>Volledig gerepareerd</i>		
	<i>G. J. van Schoonhoven</i>		
	<i>23 Februari</i>		
			17,60

smeden van ijzer en beslaan van paarden, nam Gerrit J. van Schoonhoven op 7 november 1901 als Mr. Smid de zaak van Meulemeester over. Ruim 65 jaar woonde en werkte hij hier tot zijn overlijden op 25 november 1966. Zijn echtgenote Adriana bleef er nog tot 5 mei 1967 wonen.

Gerrit had hier niet alleen een hoefsmederij. Uit een oude rekening uit 1912 blijkt dat hij ook kachels smeedde, repareerde en plaatste en rijtuigen repareerde, net als allerlei huishoudelijke zaken. Toen rijwielen een algemeen goed werden ging Gerrit deze ook verkopen en repareren. Daarnaast werden er emmers, wasketels, teilen, gieters en aschketels verkocht. En als laatste diverse tuingereedschappen, als het maar van ijzer of zink was.

G. J. van Schoonhoven

1925

Kaatsbaan A 11, Maarssen

Electrische Hoef-, Rijtuig-, Huis- en Kachelsmederij. Handel in Rijwielen en Onderd. Reparatie-Inrichting.

Hoogtij was het in de dertiger jaren van de vorige eeuw, toen er wel duizend paarden per jaar werden beslagen. Deze paarden waren van boeren uit Maarssenbroek en van de equipages van de

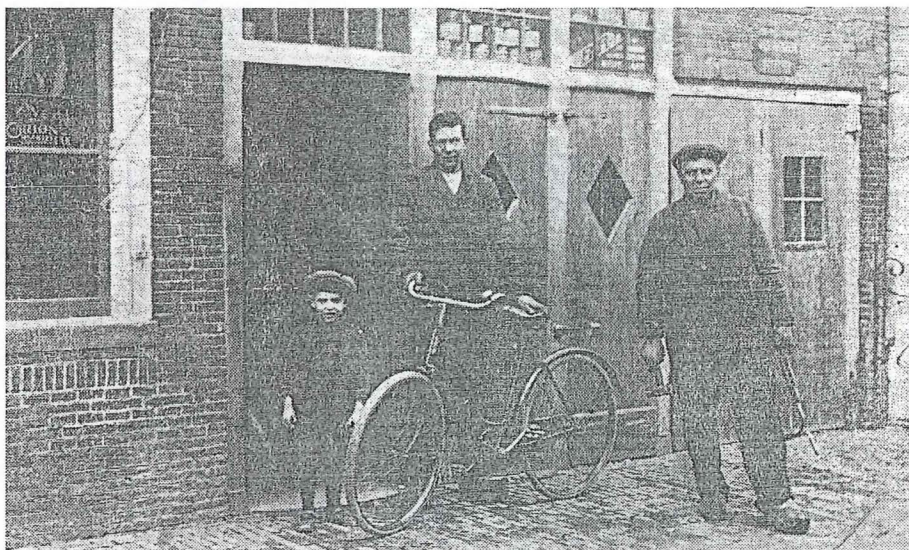
belangrijke welgestelde heren van de vele buitenplaatsen van ons dorp.

Na Van Schoonhoven kwam het tijdperk van Pieter Anker, de voormalige knecht van Van Schoonhoven. In 1963 nam hij de zaak over en liet de werkplaats gelijk voor de som van f 200 verbouwen. In 1970 koopt hij de werkplaats en blijft hier tot 10 april 1978 werkzaam. Al op 20 september 1961 had hij een winkel aan de overkant op Kaatsbaan 23, waar nu de Patatkoning is gevestigd. Na Pieter Anker kwam er na ruim 200 jaar een einde aan een periode waar eeuwen een smederij in het pand was gevestigd.

Er nam een reisbureau zijn intrek, n.l. A-reizen Holland International. Later kwam er TUI-reizen en sinds begin maart dit jaar is de herenmodezaak Reflex hier gevestigd, nu de enige herenmodezaak in ons dorp, na het verdwijnen van René Mannenmode. De nieuwe eigenaar is zich terdege bewust van de geschiedenis van dit eeuwenoude pand en besloot elementen terug te brengen in de zaak en achter de toonbank hangt een grote foto van de vroegere smederij.

Het is te hopen dat deze zaak, een aanwinst voor de Kaatsbaan, er floreert en we wensen de eigenaar samen met zijn medewerkers veel succes. ●

Deze foto uit het begin der twintiger jaren toont de smederij van de firma Van Schoonhoven. Rechts de oude heer Van Schoonhoven.

De bouw van Maarssenbroek Deel 7

Door: Arie de Zwart

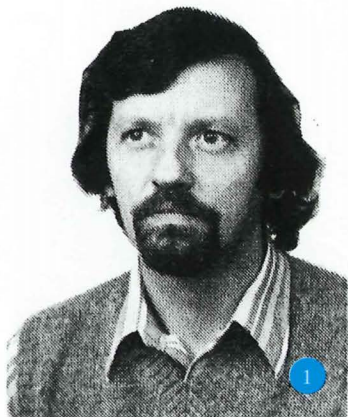
Inleiding

Als inleiding weer enkele historische feiten. Het grootste gedeelte van het gebied westelijk van het Merwedekanaal tot aan de Maarssenbroeksedijk behoorde oorspronkelijk tot Maarssen. Door de aanleg van het kanaal in 1892 ging het gebied in het gevoel en de dagelijkse praktijk steeds meer tot Maarssenbroek behoren.

In het bedoelde gebied veranderde er met name in de 20er jaren nogal wat. Op 15 juni 1921 werd vergunning verleend aan de N.V. Asser-Beton Maatschappij voor de bouw van een tijdelijke loods, inhoudende elf slaapplekken voor de grondwerkers van de te bouwen Oliefabriek van Twijnstra. Directeur Twijnstra ondersteunde krachtig het verzoek van het gemeentebestuur gericht aan de Betonmaatschappij om werklozen uit Maarssen bij het grondwerk te betrekken.

Uit het Gemeentelijk Jaarverslag 1927 blijkt dat het plan van de firma Zwaardemaker te Amsterdam om aan de Westkanaaldijk een fabriek te bouwen de werkgelegenheid gunstig beïnvloedde. De fabrieken werden respectievelijk in 1922 en 1928 in gebruik genomen. Belangrijke gebeurtenissen met langjarige positieve gevolgen, mede door de instelling van de families Twijnstra en Zwaardemaker.

Opbouwwerker
J. de Block
hielp mee bij
het opzetten van
een voorlopig
wijkcomité.

Stormachtige ontwikkeling

De eerste kleine groep bewoners in Bloemstede vestigde zich hier rond nieuwjaar 1974. Een paar maanden later waren dat er al enkele honderden. Bij zo'n snelgroeiende bevolking was sturing nodig om het leven in de wijk in goede banen te leiden.

Opbouwwerk

"Wie betrokken is bij de planning, het ontwerpen en het bouwen van een "nieuwe stad", wil meehelpen om een plaats te scheppen waar de mensen naar genoeg kunnen leven en werken", aldus de opbouwwerker J. de Block (zie afbeelding 1). Hij begeleidde het instellen van een voorlopig wijkcomité. Dat zorgde voor het uitgeven van een wijkkrant (zie afbeelding 2), het organiseren van kinderactiviteiten en het bundelen van wensen, klachten en activiteiten. Dit alles behoorde tot de eerste bezigheden. Maar de inspraak moest nog

verder reiken, was een veel gehoorde mening. Het zou juist goed zijn als de wijkbewoners meer zeggenschap zouden krijgen. Daar was het instellen van een wijkraad met bepaalde bevoegdheden voor nodig. Dat vroeg om een beslissing van de gemeenteraad.

Voorlopig waren allerlei werkgroepen actief: Werkgroep Wijkactiviteiten Centrum (W.A.C.)

dat in Boomstede zou komen. Er was overleg met architect Dijkema, de gemeente en de Provinciale Utrechtse Stichting Welzijnszorg. Verder waren actief de Werkgroep Verkeer, Werkgroep Opbouw Sportvereniging, Werkgroep Kinderspeel-

plaatsen en de Werkgroep Wijkraad in oprichting. Ook de vakantie-ontspanning kreeg aandacht. Met de nodige inzet van vrijwilligers en de materiële hulp van de gemeente en een aantal burgers

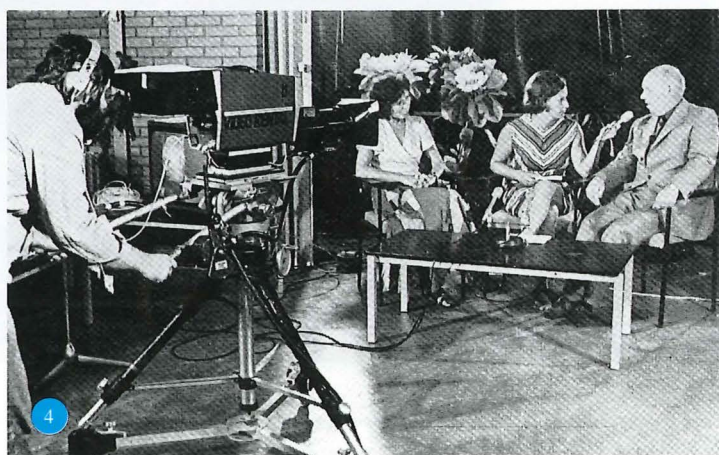
... *Twijnstra ondersteunde het verzoek van het gemeentebe-*
... *stuur om werklozen bij het grondwerk te betrekken.*

werd er gedurende twee weken een vakantie-ontspanningsprogramma voor de jeugd georganiseerd. Dat was tijdens de bouwvakvakantie, waardoor er van een schafteek gebruik gemaakt kon worden.

De heer Romkes, links, daarnaast de heer J.C. van der Wal, voorzitter van de Vereniging voor Christelijk Nationaalschoolonderwijs. Op dezelfde dag sloeg mevrouw Van Es-Sallé, namens het bestuur van de Scholenstichting Pastoor Ariëns, de eerste paal voor de R.K. school.

In het midden NOS sportpresentatrice Marga Kamlag-van Arnhem (zij is in Maarssen geboren en getogen). Links mevrouw Doeser, zij vertegenwoordigde de nieuwe bewoners van Maarssenbroek, en rechts de heer Van Ede die optrad namens het oude Maarssen.

Contactavond bewoners

Bijna 8 maanden na het gereedkomen van de eerste woning was er op 18 augustus een contactavond in de hal van de nog niet officieel geopende openbare Prinses Margrietschool in Bloemstede. Deze ruimte was, met ruim 300 bezoekers, overvol. Burgemeester Waverijn prees in zijn openingswoord onder meer de eerste Maarssenbroekers met de wijze waarop zij in korte tijd hun tuinen hadden aangelegd en beloofde dat ook van gemeentewege de groenvoorziening snel zijn beslag zou krijgen.

De scholen

De officiële opening van het scholencomplex in Bloemstede vond plaats op 28 augustus 1974. De toenmalige wethouder van onderwijs J. Romkes verrichtte die handeling (zie afbeelding 3). De eerste gereedgekomen school was de openbare Prinses Margrietschool, die geleid werd door de heer Bak.

Eerste lokale tv-uitzending

Eerder die dag was de Centrale Antenne Inrichting Maarssenbroek in gebruik genomen. De eerste beelden die men in de huiskamer te zien kreeg, kwamen uit de aula van de school. Ze werden gepresenteerd door de toen landelijk bekende Marga Kamlag-van Arnhem (zie afbeelding 4). De grote stimulator van de bouw van Maarssenbroek, burgemeester Q. Waverijn, sprak het openingswoord. Hij gebruikte dit medium op dat moment om te benadrukken dat de mensen zelf van de nieuwe wijk een leefgemeenschap moesten maken, daarbij geholpen door een stroom van informatie en de stimulerende werking van het wijkcomité. Deze lokale tv-uitzending was de eerste in de provincie Utrecht. Een onderdeel van het programma betrof een tv-documentaire die de gemeente had laten maken over de ontwikkeling van Maarssenbroek. Voor opnamen vanuit de lucht verleende de brandweer assistentie met een ladderwagen. ●

*Vanaf de hoge ladderwagen maakte Hans van Bommel deze foto van het scholencomplex.
In de verte, rechts van het midden, het gebouw van de voormalige fabriek van Twijnstra.*

Willem van Leusden, 40 jaar geleden overleden

Door: Arie de Zwart, in samenwerking met Hans van Bommel

Willem van Leusden is geboren in 1886 in Utrecht. Hij studeerde aan de Academie voor Beeldende Kunsten in Den Haag en in Amsterdam. Vanaf 1910 tot zijn dood in 1974 heeft hij in Maarssen gewoond.

Eerst woonde hij op kamers in huize Overkerck aan de Zandweg en vanaf 1913 in Mariënhof aan de Diependaalsedijk bij de Klokjeslaan. Meer dan 60 jaar was dat zijn geliefde woonhuis en had hij daar zijn atelier. In 1974 schreef onze toenmalige voorzitter Dick Dekker als eerste bijdrage in de eerste editie van de eerste jaargang van het periodiek een indrukwekkend "In memoriam Willem van Leusden". Graag zou de beeldend kunstenaar aanwezig geweest zijn op de

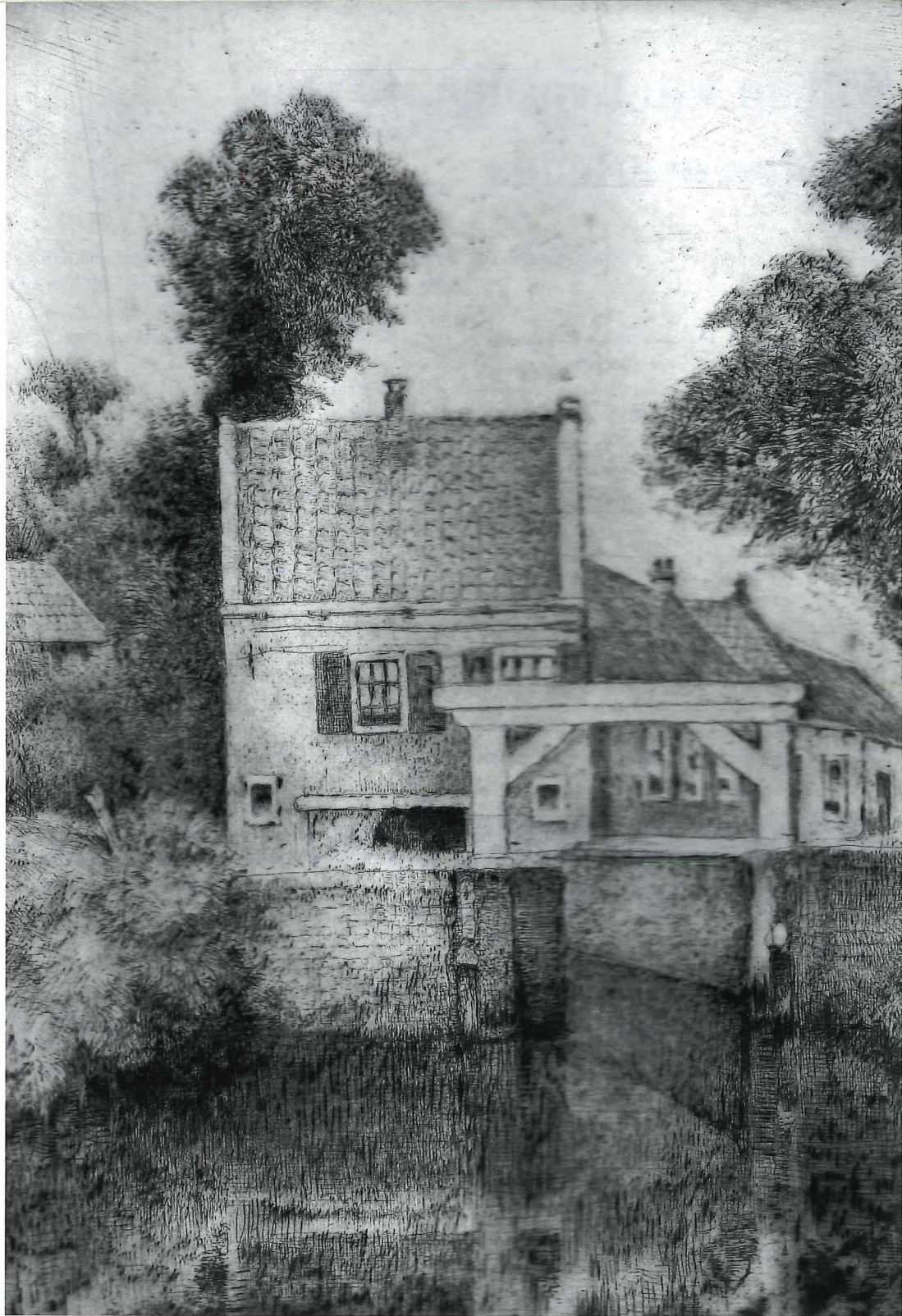
⋮ *Hij voelde zich zeer thuis in Maarssen. De aimabele kunstenaar werd door velen gegroet en geacht.*

oprichtingsvergadering van de Historische Kring om de aspirant-leden toe te spreken.¹ Dit kon niet meer door zijn slechte lichamelijke toestand. En het opschrijven van wat hij had willen, zeggen ging niet door zijn ernstig verzwakte gezichtsvermogen. Dick Dekker: "Het verzoek van het bestuur om op de voorpagina zijn ets van het Maarssense sluishuisje te mogen plaatsen, willigde hij met grote hartelijkheid in". "Laat dat mijn bijdrage zijn...", antwoordde Van Leusden. Tot aan de 20e jaargang

heeft de afbeelding het buitenblad van ons periodiek gesierd (zie afbeelding sluishuisje). Hij voelde zich zeer thuis in Maarssen. De aimabele kunstenaar werd door velen gegroet en geacht. Kort voor zijn 75e verjaardag, in 1961, stuurden alle kinderen van de 5e klas van de toenmalige Doornburgherschool hun "buurman" een getekende felicitatie. Vanuit hun bovenlokaal keken zij over het weiland van boer Spelt naar Mariënhof. Zijn reactie bestond uit een aardige antwoordbrief met onder meer het verzoek om de drie bijgevoegde etsjes in de klas te verloten. Aldus geschiedde. Tot rond 1915 werkte de kunstenaar vooral figuratief en vond daarbij zijn onderwerpen voor een flink deel in Maarssen en omgeving. Daarna liet hij zich vooral inspireren door het kubisme, het constructivisme en het surrealisme (zie nawoord). Hij sloot zich aan bij de bekende kunstrichting De Stijl (1917-1931). Met bovenstaande kleine bijdrage willen we graag de aandacht nog eens op Willem van Leusden vestigen. De mens en kunstenaar die hij was, zijn het zeker waard.

Ets gemaakt op verzoek van kapelaan Alfrink, uitzicht vanuit zijn kamer.

Het Sluishuisje van Willem van Leusden stond jaren lang op de cover van ons periodiek.

Nawoord

Kubisme is een richting in de beeldende kunst, waarbij alle vormen tot lijnen en vlakken worden teruggebracht. In het constructivisme wordt vooral gewerkt met geometrische figuren en primaire kleuren. In het surrealisme wordt ervan uitgegaan dat de dingen niet zijn wat ze schijnen, maar een bovennatuurlijke betekenis hebben.

Voor de lezer die ruimer geïnformeerd wil worden verwijzen we naar de volgende werken:

1. Willem van Leusden door Hans Redeker.
Uitgave: Het Spectrum, 1974.
2. Willem van Leusden. Essays over een verhard romanticus, Dick Adelaar e.a.
Uitgave: Kwadraat 1990.
3. Een wandeling door Maarssen (Gedichten Henk van Hee). Uitgave: Willem van Leusden Stichting, 1991.

Er is een plan om enkele keren in komende periodieken een aantal afbeeldingen van de kunstenaar en zijn werken te plaatsen met korte toelichting. ●

Bronnen

Periodiek Historische Kring Maarssen jrg. 1, nr. 1, blz. 4.

Periodiek Historische Kring Maarssen jrg. 2, nr. 1, blz. 3.

De grote Van Dale

Eigen ervaringen.

Zelfportret van Willem van Leusden.

Noten

1. De medeoprichter en eerste secretaris van de Kring, Dick van den Berg, was een groot bewonderaar van Van Leusden. In de 2e jaargang, nr. 2, plaatste hij een mooie beschouwing van het boek van Hans Redeker over de Maarssense etsertekenaar-schilder.

*Mariënhof,
Diependaalsedijk.*

Door: Jan J. van Dijk

Waar moest de nieuwe Termeerbrug ruim 40 jaar geleden komen?

In iedere gemeente die gescheiden wordt door water, zal er één of meerdere oeververbinding(en) moeten komen om woon-werkverkeer in goede banen te leiden. Rond 1920 was dit ook in Maarssen het geval. De Kaatsbaan- of Dorpsbrug, die de Breedstraat met de Kaatsbaan verbindt, was toen een knelpunt in de gemeente Maarsseveen en Maarssen. Of het knelpunt nu zo erg was, lijkt volgens huidige maatstaven wel mee te vallen.

Druk verkeer

Maarssen en Maarsseveen hadden in de jaren twintig van de vorige eeuw rond de zesduizend inwoners. Toch moest er een nieuwe brug komen. De toenmalige directeur van de Nederlandsche Kininefabriek, Dr. A.R. van Linge, had daar belang bij, denk ik. Zijn fabriek had op de Zandweg het

Cerdangveem laten bouwen waar belastingvrij goederen voor de Kininefabriek lagen opgeslagen. Dagelijks werden uit het veem goederen getransporteerd naar de fabriek aan de Straatweg. Meestal was dit kinine die per boot vervoerd werd. Maar er lagen ook kleinere goederen die per lorrie over de weg moesten.

De lorrie reed dan via de Straatweg, Binnenweg, de Kaatsbaanbrug via de Langegracht naar de Zandweg en vice versa. Dat was een heel eind. Om deze route te verkorten, schonk Van Linge een brug die in de Binnenweg moest komen en bij 'Overkerck' de beide Vechoevers zou verbinden. De brug kreeg later de naam van de schenker en ging Dr. A.R. van Lingebrug heten. Misschien wel leuk om te lezen is deze advertentie die ik op internet zag uit 1925 over het uit te betalen jaarbedrag voor de brugwachter.

Vele oplossingen, welke de goede?

Het probleem van goede oeververbindingen blijft actueel. Maarssen en Maarsseveen zijn dan inmiddels in de gemeente Maarssen opgegaan. Er worden allerlei mogelijkheden bedacht en deels uitgevoerd. Om de te smalle doorgang in de Schoutenstraat te verbreden wordt daar een woning gesloopt waardoor een bredere doorgang komt richting de Van Lingebrug. Andere plannen zijn er voor een nieuwe brug door de Kerkweg te verlengen met een overgang over de Vecht. Aan de overkant moesten dan twee woningen worden gesloopt om een nieuwe weg van 600 meter aan te kunnen leggen die op de Maarsseveensevaart bij de Kleibrug uitkomt, lezen we in het UN van 7 juli 1939. Ook waren er plannen om de brugwachterswoning van de Van Lingebrug op te offeren voor een weg naar de Maarsseveensevaart om zoveel later de plannen te realiseren om vanaf de Maarsseveensevaart (Kleibrug) een weg aan te leggen via Oud-Zuilen naar de Burgemeester Norbruislaan in Utrecht.

Advertentie gemeente Maarssen in UN 2 maart 1925.

Oproep voor brugwachter die ingevuld werd door de heer Broeke tot ca. 1938 en daarna Arie Timmer tot zijn 72e jaar.

B. en W. van Maarssen,
roepen sollicitanten op voor
Brugwachter
aan de Dr. A. R. van Linge-
brug. Jaarwedde f 500.—,
vrij wonen, benevens nader
te bepalen percentage voor
inning overgangsrechten.
Sollicitatie's (ongez. geld) te
zenden aan den Burgemeester
vóór 17 Maart a.s.
Nadere inlichtingen ver-
strekt de Burgemeester ten
Gemeentehulze uitsluitend op
Dinsdag 10 Maart a.s., van
des v.m. 10—12 uur. 383

Verder was er eind jaren zestig van de vorige eeuw het plan voor de verlengde Verbindingsweg. Dit plan met een verhoogde overgang over Binnenweg, Vecht en Zandweg bij Vechtenstein, haalde het niet in de gemeenteraad. Bij dit plan moest een tiental bomen langs de rand van het park Vechtenstein sneuvelen. Wel lag de ontsluiting vast in de bocht (bij AVIA). Zo zou men niet meer te maken hebben met doorgaand verkeer in het centrum van Maarssen. Ook een plan om een brug aan te leggen over de Vecht om een route te realiseren vanaf de Straatweg via de Bolensteinseweg en via een brug over de Vecht door park Doornburgh om zo bij de Ariënslaan uit te komen, werd gelukkig niet gerealiseerd.

Al deze plannen haalden het niet in de gemeenteraad. Er werd uiteindelijk een keuze gemaakt voor een nieuwe brug in het centrum van het dorp. Voor dit plan, een brug aan de Parkweg, moest de mooie buitenplaats Beuk & Vecht wijken. Dat was de voormalige woning van de oud-directeur van diezelfde Kininefabriek Homan van der Heijden. Beuk & Vecht was eigendom van Dikkerboom en werd door de gemeente aangekocht. Aan de overkant van Beuk & Vecht, aan de Zandweg, lagen de vijver en grond van cyclamenkwekerij Scholten. Grond werd aangekocht voor de aanleg van de Huis Ten Boschstraat die werd aangesloten op de Dr. Plesmanlaan en later een vertakking kreeg naar de Maarsseveensevaart en de Sweserengseweg.

Op 18 april 1973 slaat wethouder Cees J. van den Oosten de 1e paal voor de nieuwe brug die later de naam Termeerbrug kreeg.

Onder de brugvloer de kelder met contragewichten en bedieningsmotor van de brug.

Aanvoer van de twee brugdelen per boot wachtend op plaatsing voor het oude gemeentehuis (tot 1961) Huys ten Bosch.

Het was druk op de pas geopende Termeerbrug.

Eerste paal 'Nieuwe brug'

De eerste paal voor de 'nieuwe brug' werd op 18 april 1973 geslagen door de toenmalige wethouder Cees van den Oosten aan de westkant van de Vecht. Maarssen investeerde een bedrag van 2,3 miljoen gulden in de bouw van de brug, misschien wel de grootste uitgave ooit. In het bascule-deel van de brug is ruim tien ton ijzer verwerkt en er is 240 m3 beton gestort. Er zijn twee beweegbare brugdelen aangevoerd per boot over de Vecht, die elk 24 ton wogen. Deze brugdelen zijn ter plaatse aan elkaar gelast. In de kelder van de brug is een 16 ton wegende motor geplaatst om de brug in beweging te kunnen brengen voor de doorvaart van schepen.

Elektrisch bedienbaar

Op 2 november 2014 is het alweer 40 jaar geleden dat de Termeerbrug is geopend. De opening was een grote feestelijke gebeurtenis en wethouder Frans Dijker verrichtte de officiële ingebruikstelling. Burgemeester Quinten Waverijn bediende als eerste de elektrisch aangestuurde brug onder het toeziend oog

van hoofdbrugwachter Wim van Bommel, die jubileerde en al twaalf en een half jaar de Van Lingebrug bediende. Alle bruggen over de Vecht werden toen nog met de handslinger omhoog en naar beneden gedraaid. Mevrouw Waverijn kreeg die dag bloemen aangeboden van Marja Bonhof.

Happening

De opening was een grote happening. Het was zwart van de belangstellenden, die het feest mee wilden maken. Velen wisten toen niet dat in de nacht voor de opening het omhoog staande deel van de brug en het wegdek door actievoerders waren beklad met leuzen. Zo konden we lezen: 'Termeerbrug ter meerdere eer & glorie van Auto + Waverijn hier was een mooi vijvertje helaas geen blijvertje'. 'Leve de brug', hier stond eens een villa en dood onze kinders'. Tijdens de opening waren de gekalkte leuzen al verdwenen en kon Maarssen feest vieren.

Na de opening burgemeester Q. Waverijn en als 3^e rechts van hem wethouder Gerard Broeke.

*De verhuiswagen
van Niekerk ging
als eerste over
de nieuwe brug,
net als in 1925
over de A.R. van
Lingebrug.*

Weer als eerste over de geopende brug

Alle Maarssense transportbedrijven hadden een uitnodiging ontvangen om bij de opening van de brug aanwezig te zijn. Net als in 1925 stond verhuizer Johan Niekerk & Zn. vooraan. Toen ging

Broeke onthulde na de opening het beeldje 'steigerend paard'. Brugwachter Van Bommel plaatste een koperen windwijzer op het brugwachtershuisje, een cadeau van raadgevend bureau Infra Consult die de bouw begeleidde.

• *Velen wisten toen niet dat in de nacht voor de*
• *opening de brug en het wegdek waren beklad met*
• *leuzen door actievoerders*

Joh. Niekerk sr. als eerste met paard en wagen over de net geopende Van Lingebrug. Nu wilde hij weer de eerste zijn bij de te openen Termeerbrug en dat lukte. Verder waren er een twintigtal vrachtauto's van transportbedrijf Hoek van de Gageldijk. Ook andere transporteurs waren duidelijk aanwezig met claxons en Martin Hoorns.

Einde Dr. A.R. van Lingebrug

In de middag na de opening van de Termeerbrug is onder politietoezicht de Dr. A.R. van Lingebrug voorgoed omhoog gezet. Het heeft nog ruim twee jaar geduurd voordat de omhoog staande brug werd gesloopt waarvan aan de westkant de brughoofden toen zijn blijven staan. ●

Het Maarssense Fanfare Corps liet bij de opening ook haar klanken horen. Wethouder Gerard

Bij de toekomstige kruising Dr. Plesmanlaan / Maarsseveensevaart moeten nog aanpassingen worden gemaakt voor de wegaansluiting naar de Termeerbrug.

Rouwboarden in de Hervormde kerk

van Maarssen Deel 9

Door: Rutger de Graaf

Bord ter herinnering aan **Anna Elisabeth van Schuylenburg**, geboren 11 oktober 1732 te Delft, overleden 17 september 1807 te Maarsseveen, begraven 23 september 1807 te Maarssen, dochter van Willem van Schuylenburg en Elisabeth Magdalena Gevaerts, echtgenote van Jan Elias Huydecoper, zoon van Jan Huydecoper en Maria Agatha van der Meulen.

Rouwkas met een eenvoudige geprofileerde zwarte lijst in de vorm van een aedicula van hybride orde met een segmentvorming fronton, de afmeting is: 174 cm hoog en 125 cm breed.

Op het paneel zijn het wapen van de overledene en de kwartieren in zwart, grijs, wit, goud, blauw, rood en bruin geschilderd.

Het gedeelde hoofdwapen (vrouwenwapen) voorstellende rechts het familiewapen van Van Schuylenburg en links dat van Huydecoper van Maarsseveen.

Boven het hoofdwapen staat een bladerkroon en onder het wapen: OBIJT / XVII SEPTB / MDCCCVIII. Aan weerszijden van het hoofdwapen zijn de kwartieren aangegeven met aan de linkerzijde de opschriften van vaderszijde: 2. Van Schuylenburg – 4. Hohepied – 6. van der Wielen – 8. Van de Capelle. Aan de rechterzijde de opschriften van moederszijde: 3. Gevaerts – 5. Briell – 7. Brandwyk – 9. Beaumont.

Hoofdwapen

1. **Schuylenburg, Anna Elisabeth van**, geboren 11 oktober 1732 te Delft, overleden 17 september 1807 te Maarsseveen, 23 september 1807 bijgezet in de grafkelder te Maarssen, dochter van Willem van Schuylenburg en Elisabeth Magdalena Gevaerts, gehuwd 24 april 1768 te Haarlem met **Jan Elias Huydecoper**, geboren 8 januari 1735 te Utrecht, overleden 17 februari 1808 te Amsterdam, zoon van Joan Huydecoper en Sophia Maria Agatha van der Meulen.

Kwartieren

2. **Schuylenburg, Willem van**, geboren 20 maart 1698 te Amsterdam, overleden 10 januari 1755 te 's-Gravenhage, zoon van Joan van Schuylenburg en Elisabeth de Hohepied, gehuwd 1 februari 1724 te Dordrecht met
3. **Gevaerts, Elisabeth Magdalena**, geboren 17 januari 1700 te Den Briel, overleden 3 augustus 1782 te 's-Gravenhage, dochter van Ocker Johansz. Gevaerts en Maria Arnoudina Paulisdr. Briell.
4. **Hohepied, Elisabeth de**, geboren 21 september 1678, overleden 1 september 1708, gehuwd 9 april 1697 met **Joan van Schuylenburg**, geboren 19 september 1675, overleden 13 juni 1735.

Rouwboard in de Hervormde kerk.

5. **Briell, Maria Arnoudina Paulisdr.**, geboren 28 juli 1663 te Den Briel, overleden 28 januari 1701 te Den Briel, dochter van Paulus Jacobsz. Briell en Elisabeth Herbertsdr. van Beaumont, gehuwd 1 juli 1693 te Dordrecht met **Ocker Johansz. Gevaerts**, geboren 11 februari 1656 te Dordrecht, overleden 25 augustus 1727 te Dordrecht, zoon van Johan Johansz. Gevaerts en Ida Ockerdr. Brandwyk.
6. **Wielen, Antoinetta van der**, geboren ca.1653, overleden ca.1710, gehuwd ca.1673 te 's-Gravenhage met **Willem van Schuylenburg**, geboren 9 april 1646 te 's-Gravenhage, overleden 1 september 1707 te Loosduinen, zoon van Adriaan van Schuylenburgh en Maria van der Vliet.

7. **Brandwyk, Ida Ockerdr.**, geboren 9 september 1629 te Dordrecht, overleden 2 november 1662 te Dordrecht, dochter van Ocker Willemsz. Brandwyk en Magdalena Snoeck, gehuwd 10 juni 1653 te Dordrecht met **Johan Johansz. Gevaerts**, geboren 1 november 1608 te Dordrecht, overleden 8 november 1662 te Dordrecht, zoon van Hans Gevaerts en Elisabeth Van Strevelant.
8. **Cappelle, Susanna van**, gedoopt 23 juli 1647 te Amsterdam, overleden 25 december 1712 te Bloemendaal, dochter van Nicolaes Rochusz. van Capelle en Elisabeth Suerland, gehuwd met **Daniel de Hohepied**, gedoopt 6 december 1630 te Amsterdam, overleden 31 augustus 1704, zoon van Daniel de Hohepied en Catharina van der Merct.
9. **Beaumont, Elisabeth Herbertsdr. van**, geboren 28 juni 1636 te Dordrecht, overleden 20 september 1683 te Den Briel, dochter van Herbert Simonsz. van Beaumont en Elisabeth Jansdr. de Jonge, gehuwd 17 november 1657 te 's-Gravenhage met **Paulus Jacobsz. Briell**, geboren 17 november 1616, overleden 15 juni 1688 te Den Briel, zoon van Jacob Cornelisz. Briell en Maria Duyst van Beresteyn,

De vetgedrukte en onderstreepte namen worden op het bord vermeld met hun familiewapen.

Persoonlijk

Uit haar huwelijk met Jan Elias Huydecoper zijn de volgende kinderen geboren:

1. **Joan Huydecoper**, geboren 6 februari 1769 te 's-Gravenhage, overleden 9 augustus 1836 te Baden-Baden, 1e gehuwd met Maria Alewijn, 2e gehuwd met Sophia Adriana ten Hove.
2. **Willem Huydecoper**, geboren 15 juli 1770 te 's-Gravenhage, overleden 4 september 1831 te Maarsseveen, 1e gehuwd met Maria Jacoba Teding van Berkhout, 2e gehuwd met Maria Vink.
3. **Cornelis Jacob Willem Huydecoper**, geboren 17 juni 1772, overleden 20 juli 1787. ●

Iconografisch Bureau, 's-Gravenhage.

Belgische vluchtelingen in de Eerste Wereldoorlog ¹

Door: Arie de Zwart

Er bestond in het begin van de 20e eeuw een zeker vredesoptimisme. Tussen beschaafde landen zou waarschijnlijk geen oorlog meer komen. Er ontstond een voorzichtige streven naar een internationale rechtsgemeenschap. Nederland stimuleerde dat. Op 28 augustus 1913 opende koningin Wilhelmina het Vredespaleis in Den Haag. Daar zetelde het Permanente Hof voor Arbitrage. Het bemiddelde bij problemen tussen landen.

De oorlog

Ondanks dit optimisme ontstond er oorlog. Op 28 juni 1914 werden de Oostenrijk-Hongaarse troonopvolger Franz-Ferdinand en zijn echtgenote Sophie door de Servische nationalist Gravelo Princip vermoord in de Bosnische hoofdstad Serajevo. Dit werd de aanleiding tot het ontstaan van de oorlog. De centrale regering van het Donau Keizerrijk in Wenen verlangde van deelstaat Servië te voldoen aan een aantal voorwaarden. In het verloop van de onderhandelingen leverde dat problemen op. De tijd, nodig voor de onderhandelingen, kwam de keizer goed uit. Voordat er eventuele strafmaatregelen genomen zouden worden, moest eerst de oogst binnen zijn.

Op 28 juli 1914 vielen de keizerlijke troepen Servië binnen om de moord te wreken. De inval leidde tot (internationale) geheime en publieke bondgenootschappen. Eén van de gevolgen was dat Duitsland, bondgenoot van Oostenrijk, Frankrijk wilde veroveren. Via België leek dat het gemakkelijkst. Op 1 augustus passeerde het

*Het bleek nog mogelijk :
in Maarssen 117 vluchtelingen
op te nemen :*

Duitse leger de Belgische grens. Het stuitte op onverwachte sterke tegenstand. Dit leidde van Duitse zijde tot opzettelijke wreedheden en verwoestingen, waardoor de Belgische bevolking extra getroffen werd. Een bekend voorbeeld is de catastrofe die in de universiteitsstad Leuven werd aangericht. De vluchtelingenstroom was daardoor al op gang gekomen, maar toen op 9 oktober Antwerpen in Duitse handen viel, sloeg de bevolking massaal op de vlucht (zie afbeelding 1).

Foto uit Trouw 19 maart 2014.

Engeland en Rusland hadden intussen Duitsland de oorlog verklaard. Later namen nog meer landen deel aan de strijd. Nederland streefde naar neutraliteit. Om die te verdedigen werden vanaf 1 augustus op grote schaal militairen gemobiliseerd.²

Dit gold ook voor Maarssen, waar, door de ligging bij de Nieuwe Hollandse Waterlinie, al de nodige militairen waren gelegerd. Desondanks bleek het mogelijk hier nog 117 vluchtelingen op te nemen. In het gemeentearchief bevindt zich

176

Gemeente MAARSSSEN.

Volgn.	NAMEN VOORNAMEN.	Numer van den vluchting in de Gemeente.	Jaar en datum van geboorte.	Geb., oegch., wed., weduw.	Geboorteplaats.	Nationali- teit.	Laatste woonplaats in den vreemde.	Beroep.	Datum van aankomst in de Gem.	Juist adres Gemeen
47	Grouls geb. van Poppel, Bernar- dina Elisabeth	47	12 Maart 1875.	II.	"	"	Merxem.	Zonder.	12 Oct.	Pastoor Ar
48	Grouls, Eduardus Ludovicus	48	11 Maart 1894.	O.	Antwerpen.	"	"	Spoorarbeider.	"	Pastoor Ar
49	Grouls, Helena Ludovica	49	19 Oct. 1895.	O.	"	"	"	Zonder.	"	"
50	Grouls, Joanna Josepha	50	27 Dec. 1912.	O.	"	"	"	Leerwerkster.	"	"
51	Grouls, Joanna	51	3 Juni 1900.	O.	"	"	"	Zonder.	"	"
52	Grouls, Petrus Josephus	52	26 Jan. 1903.	O.	"	"	"	"	"	"
53	Grouls, Mathilda Maria	53	1 Maart 1907.	O.	Merxem.	"	"	"	"	"
54	Hanze, Michiel Johannes Aug.	108	23 Maart 1881.	II.	Vlissingen.	"	Borgerhout.	Zeeman.	31 Oct.	"
55	Hanze, geb. Flamee, Marie Vir- ginia	109	6 Jan. 1884.	II.	Boom.	"	"	Zonder.	"	"
56	Hanze, Octavus Eduardus	110	22 Febr. 1908.	O.	Antwerpen.	"	"	"	"	"
57	Hanze, Maria Catharina Petro- nella	111	21 Juni 1909.	O.	Borgerhout.	"	"	"	"	"

In het begin van de oorlog was de toestand verder nog redelijk normaal. In die periode kwamen de Belgische vluchtelingen in zeer grote getale naar Nederland.

Vluchtelingen in Maarssen

Nadat de Duitsers Luik, Brussel en Leuven hadden bezet, moest op 9 oktober 1914 Antwerpen (tijdelijk regeringsstad) capituleren. Het neutrale Nederland merkte de gevolgen daarvan. In de eerste plaats vluchtten al ruim 30.000 militairen naar Nederland. Zij werden ver van de grens geïnterneerd. Daarnaast vluchtten ca. één miljoen burgers naar Nederland.

Burgemeester S.I. Cambier van Nooten was voorzitter van de plaatselijke afdeling van het "Utrechts Provinciaal Comité tot hulp en ondersteuning van vluchtelingen". Het gemeenteraadslid de vrijzinnig democraat G. de Vries was penningmeester van de afdeling Maarssen en Maarsseveen. Hij was tevens verbonden aan het Provinciaal Comité en deed dienst als inspecteur in Maarssen, Maarsseveen, Achttienhoven, Westbroek, Harmelen, Tienhoven en Zuilen. De afdelingen moesten bij de plaatselijke militaire commandanten informeren of zij bezwaar hadden tegen het toelaten van vluchtelingen.

een lijst met naam, geboortedatum, woonplaats, beroep, datum van aankomst, adres in Maarssen, vertrek van alle 117 personen (zie afbeelding 2). Op 12 oktober 1914 kwamen de meeste mensen in Maarssen aan, voornamelijk afkomstig uit Antwerpen en omgeving.

Toen rond 17 oktober, mede door een schrijven van de Consul Generaal der Nederlanden in Antwerpen duidelijk werd dat de toestand daar weer rustig was, keerden de meeste vluchtelingen, na enig afwachten, terug naar Antwerpen. In een aantal gevallen gebeurde dat echter pas nadat zij daartoe voorzichtig aangespoord werden door de Nederlandse overheid. Toen bleek dat sommigen de vluchtelingen bijna dwongen om terug te keren, werd er van hogerhand op gewezen dat menselijkheid en gastvrijheid in het oog moesten worden gehouden (zie afbeelding 3). In december 1914 stonden nog ca. 200.000 vluchtelingen in Nederland geregistreerd, vanaf mei 1915 nog ca. 100.000. Dit laatste aantal bleef vrijwel stabiel gedurende de rest van de oorlog. Of er in Maarssen tot het einde van de oorlog Belgen zijn gebleven is me niet bekend. Over de mobilisatie en inkwartiering in Maarssen volgen gegevens in het volgende periodiek. ●

Pastoor Ariëns zittend in de pastorietauin omringd door Belgische vluchtelingen.

de	Vertrokken.	
	Datum.	Naar
is.	29 Oct.	"
is.	29 Oct.	"
	"	"
	"	"
	"	"
	4 Nov.	"
	"	"
	"	"
	"	"

Bronnen

Periodiek Historische Kring Maarssen, jrg. 17, nr. 3, blz. 53 artikel van drs. W. Smits.

Reeks artikelen over de Eerste Wereldoorlog in het dagblad Trouw, daarvan de bijdragen van 5 en 19 maart 2014.

Noten

1. Tot het uitbreken van de Tweede Wereldoorlog stond de Eerste Wereldoorlog bekend als de Grote Oorlog.

2. Nogal wat vrouwen moesten buitenshuis aan het werk om de kost te verdienen en om bedrijfjes in stand te houden, vanwege de in de loop van de tijd toenemende tekorten, mede door de gebrekkige aanvoer, werd in het neutrale Nederland de ontvricting steeds sterker gevoeld; ook in Maarssen en Maarsseveen. In 1917 werd vooral door de inspanning van wethouder Wolff in zijn bedrijf een centrale gaarkeuken in gebruik genomen.

In en om Tienhoven Deel 6

Openbare Lagere School en Woning, MAARSSEVEEN.

Door: Arie de Zwart (foto Theo Schouten)

De op de volgende pagina afgebeelde bijzondere offerte geeft ons inzicht in de kosten voor de aanleg van de elektrische verlichting in september 1920 van de openbare school en het schoolhoofdenhuis in Oud-Maarsseveen. Waarschijnlijk werd tot dan toe nog gebruik gemaakt van olielampen. ●

ELECTROTECHNISCHE FABRIEK

C.E. WOLFF MAARSSSEN

Telegram Adres:
WOLFF·MAARSSSEN

Telef. Interc.
Nº 7

Maarssen bij Utrecht

Bankiers:
NATIONALE BANKVEREENIGING
Kantoor UTRECHT
Postrekening No. 14677

Aan Heeren

Burgemeester & Wethouders

der Gemeente

2 September 1920.

MAARSSSEVEEN.-

Vl.

Myne Heeren,

In vervolg op de gehouden besprekingen met
onzen vertegenwoordiger hebben wy het genoegen U hiermede aan te
bieden :

den completen geleidingsaanleg voor electrische verlichting in
de Openbare School te Oud-Maarsseveen, bestaande uit een lichtpunt
met afsluiter compleet met pendel voor den prys van ... Fl. 27,50

den completen geleidingsaanleg voor electrische verlichting in
de onderwyzerswoning by genoemde school, bestaande uit 9 lichtpun-
ten als nader besproken voor den prys van Fl. 144,-

schryve resp. ZEVEN EN TWINTIG GULDEN VYFTIG CENT en
EEN HONDERD VIER EN VEERTIG GULDEN.-

Deze laatste prys verstaat zich zonder afmontage ; voor beide
zonder event. benoodigd schilder-, metsel - of timmerwerk.-

Voor Uwe opdracht beleefd aanbevelende

Hooftontend :

Uit de oude schoendoos Deel 59

Door: Hans Sagel

Dat de foto's die mij bereiken uit uw schoendozen soms in niet al te goede staat verkeren, blijkt wel uit de eerste afbeelding. Maar, zeker vanwege hetgeen we ondanks de verkleuring en beschadigingen nog wel op deze foto van het station Maarssen zien, is het natuurlijk wel erg leuk om hem toch te publiceren. De helaas inmiddels overleden schenker, de heer H.J.H. Noltjes, vertelde mij in 2011 dat zijn vader omstreeks 1920 op de stations Abcoude en Maarssen had gewerkt. Deze foto zal dan ook zeer waarschijnlijk vrij snel nadat hij gemaakt was al in de familie

Noltjes terecht zijn gekomen en gezien het punaisegaatje, onder midden, een plaatsje aan de wand van een van de spoorwoningen bij het station, waar de familie woonde, gekregen hebben. Op de rommelige foto, het hekwerk

Ja inderdaad, soms waren vroeger de zaken echt beter geregeld

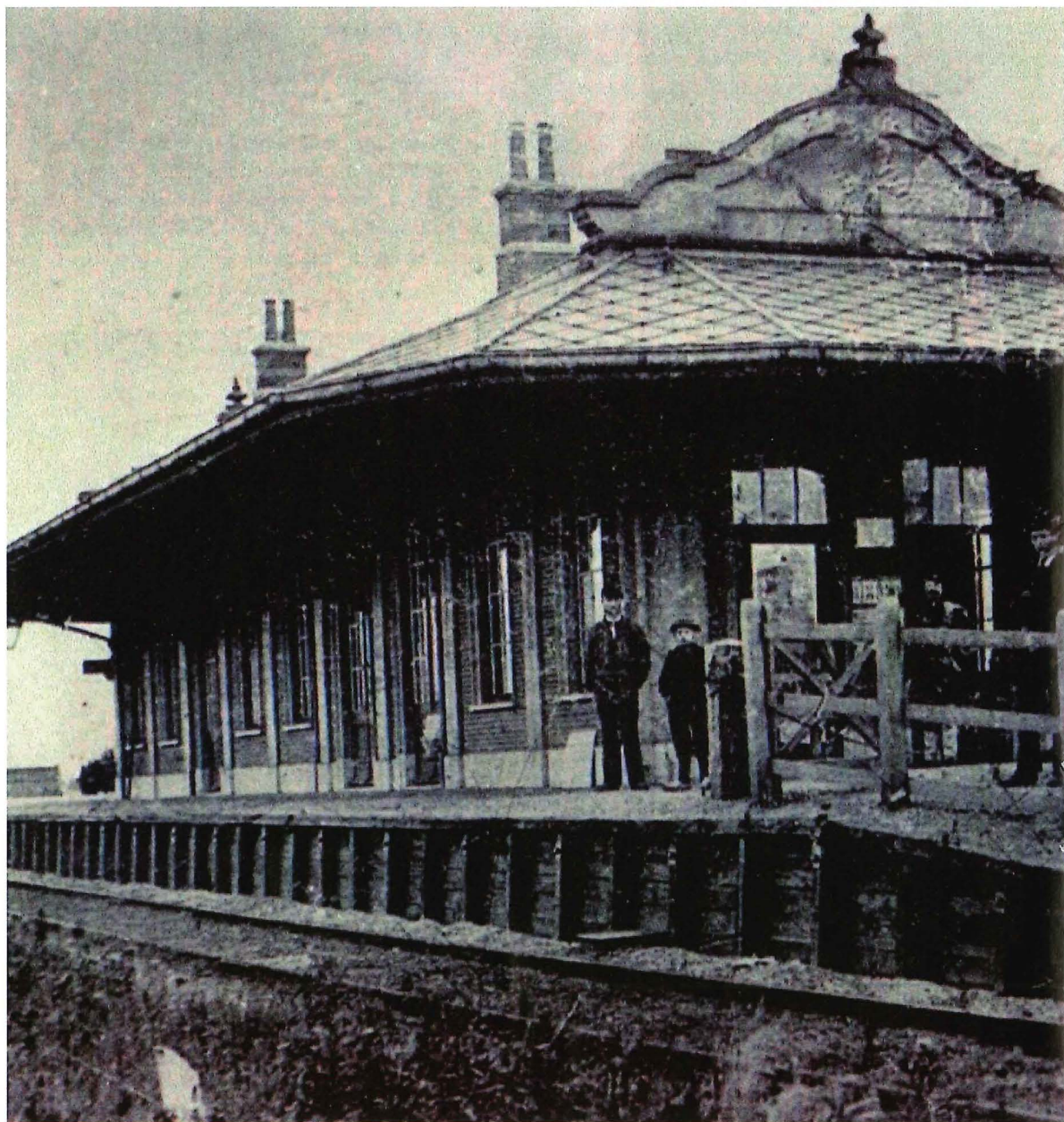
langs de rails maakte het de fotograaf bepaald niet makkelijk, zien we de zuid- en westgevel van het stationsgebouw dat aan alle kanten een ver uitlopend dak heeft om passagiers op de perrons tegen regen en wind te beschermen.

Het station Maarssen omstreeks 1920.

Verder valt door zijn sierlijke bouwstijl een mogelijk houten, vrijstaand overwegwachtershuisje met een groot wit nummer 19 op. Het spoor langs het naar de overweg aflopende perron is de lijn Amsterdam-Utrecht. Op het perron bevinden zich vijf personen, waarover we helaas niets weten.

Mogelijk zijn de moeilijk zichtbare man in het midden, met witte broek en zwart jasje en de lange man naast de hoek van het stationsgebouw, zwarte broek, kiel en pet, in uniform en spoormedewerkers. Tot slot vallen op het perron nog twee transportmiddelen uit het verleden op, namelijk een handkar en groot soort kruiwagen.

Opvallend zijn verder de vele schoorsteentjes op de daken. Die waren vanzelfsprekend nodig om alle gebouwen met kolenkachels warm te kunnen stoken. Heel bijzonder is ook de merkwaardige geveltop van de kopse gevel. Het lijkt mij, om de een of andere reden, wel een beetje de gevel van een Zuid-Amerikaans kerkje. Hoewel door

de beschadiging van de foto niet goed te zien is hoe de geveltop er in werkelijkheid uitzag, biedt een kopie van precies dezelfde foto, die ik jaren geleden van de heer J. Veenstra uit Maarssenbroek kreeg, enig soelaas.

In ieder geval is op deze afbeelding wel de

complete gevel te zien, met in het midden van het timpaan, heel vaag zelfs de contouren van een soort kruis. Wonderbaarlijk is het te bedenken dat we op de plek van dit eenvoudige station Maarssen nu aan de Safariweg in Maarssenbroek een megalomaan groot bouwwerk vinden: het station Maarssen van de 21ste eeuw, met liften en roltrappen en wel vier sporen! Twee voor de stoptreinen en twee voor de voorbij razende sneltreinen. Maar helaas voor de huidige gebruikers van de trein moet men thans om Amsterdam-Centraal te bereiken, buiten de spitsuren, altijd in Breukelen overstappen. Dikwijls met een kwartier tot twintig minuten overstaptijd. Ja inderdaad, soms waren vroeger de zaken echt beter geregeld.

Indien lezers meer informatie over deze foto hebben, zoals het exacte jaartal, namen van personen, e.d. dan hoor ik dat vanzelfsprekend weer graag. Hebt u op- of aanmerkingen naar aanleiding van deze rubriek of misschien zelf een voor publicatie geschikte foto, dan wordt u vriendelijk verzocht dit schriftelijk of telefonisch door te geven aan:

J.H. Sagel, Van Lingelaan 85,
3602 PB Maarssen, tel: 561457,
e-mail: J.H.Sagel@kpnplanet.nl ●

het oude regthuys
eetcafé • feestcafé • catering

laan van niftarlake 101 • 3612bp • tienhoven
telefoon 0346 - 28 13 82 • website hetolderegthuys.nl

TOPKLASSE

SIERO SCHILDERS
Nassastraat 71 Maarssen Tel. 562310

PYGMALION BEELDENDE KUNST

Galerie & Kunsthandel

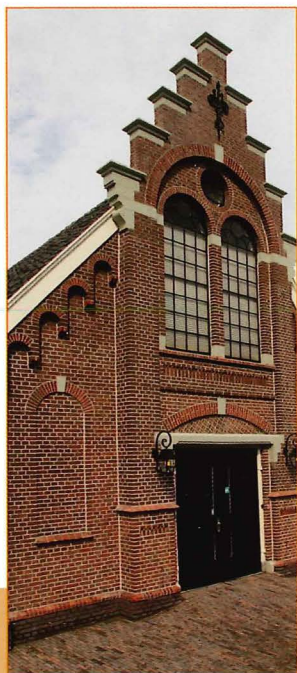
Schilderkunst, grafiek, beeldhouwkunst 1850-1950

Schilders o.a. Nic.Bastert, W. van Leusden,
W.Witsen, Is. Israëls, H.J.Haverman, J.Toorop,
P.J.Lutgers, M.Bauer, Th. van Hoytema, e.v.a.
Beeldhouwers o.a. Van Pallandt, d'Hont, Wezelaar
Open: tijdens tentoonstellingen vrij. t/m zo.
13 tot 17 uur & op afspraak

Langegracht 44 - 3601 AJ Maarssen Tel: 0346-556736

www.pygmalion-art.com

Wij lopen met u mee, in alle rust en vol aandacht.

De emoties zijn vaak zo overweldigend, het verdriet zo groot. Juist dan is het fijn als er iemand met u meeloopt, iemand die samen met u de tijd neemt om vorm aan het afscheid te geven. Wij luisteren naar u, helpen u en steunen u als het allemaal even te veel wordt.

Iedere stap die wij zetten, zetten we samen met u, in alle rust en vol aandacht. Zo ontstaat een persoonlijke uitvaart; een afscheid dat op een zachte manier deel gaat uitmaken van uw dierbare herinneringen. Een afscheid waarover u later kunt zeggen dat het goed was, omdat ieder detail zo precies aansluit bij uw wensen.

Op onze website vindt u meer informatie over onze manier van werken. Wilt u liever een persoonlijk gesprek? Bel ons dan voor een afspraak.

Snijders Uitvaartonderneming b.v.
telefoon: 0346 – 580132 (dag en nacht bereikbaar)

UITVAARTONDERNEMING SNIJDERS B.V.

Rouwcentrum en kantoor:
Kerkweg 14, 3603 CM Maarssen,
telefoon: 0346 - 580 272
fax: 0346 - 580 250
info@snijdersuitvaart.nl

Lid van REQUIEM UITVAARTZORG

Sterk door Service!

Nassastraat 14
3601 BG Maarssen
0346 - 58 50 30
ritter@era.nl
www.eraritter.nl

f erarittermakelaardij
@ERA_Ritter

WELKOM

Meer informatie: www.eraritter.nl

• aankoop • verkoop • verhuur • taxaties • hypotheek

